

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЧЧИНИ ЗА УМОВ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Анотація. У статті зазначені особливості інноваційно-інвестиційної політики підприємств Вінниччини. Розглянуто наслідки фінансово-економічної кризи в Україні та її вплив на розвиток міст та регіонів. Визначено мету та цілі, а також запропоновано алгоритм формування стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку на підприємствах.

Аннотация. В статье отмечены особенности инновационно-инвестиционной политики предприятий Винничины. Рассмотрены последствия финансово-экономического кризиса в Украине и его влияние на развитие городов и регионов. Определены задание и цели, а также предложен алгоритм формирования стратегии инновационно-инвестиционного развития на предприятиях.

Annotation. In the article marked features by an innovative-investment politicians of enterprises of Vinnitca region. Consequences are considered of financial and economical crisis in Ukraine and the influence on development of cities and regions. Certain task and aims, and also offered forming algorithm strategies innovative-investment development on enterprises.

Постановка проблеми. Негативні наслідки кризових явищ в економіці України, а отже міст і регіонів зумовили істотне гальмування інноваційних процесів. Бюджетне фінансування науково-технічної сфери неухильно зменшується, залишається низьким рівень впровадження у виробництво результатів досліджень та розробок, наука поступово перестає бути суспільно визнаною пріоритетною діяльністю держави. Відбувається незворотна втрата інтелектуального потенціалу країни.

За умов фінансово-економічної кризи сучасна державна політика повинна бути спрямована на стимулювання зростання економіки, забезпечення стабільного соціального захисту населення, зменшення рівня безробіття, створення умов для науково-технічного прогресу та залучення інвестицій для розвитку українських міст та регіонів.

В свою чергу державна інноваційно-інвестиційна політика являє собою діяльність держави, що спрямована на створення сприятливих нормативно-правових та економічних умов для інвестицій взагалі й інвестицій в інновації, стимулювання процесу формування інвестиційних умов для інноваційного розвитку, а також формування ринку інновацій та інвестицій.

Для забезпечення економічного відродження України необхідно сформувати ефективну систему взаємовідносин між наукою і промисловістю, державою і її окремими містами. Інновації в результаті їх комерціалізації є основою розвитку промисловості, як у містах, так і у країні вцілому. Вони значною мірою визначають найважливіші напрями наукової діяльності шляхом постійного врахування ринкових змін попиту і

пропозиції в межах країни, загалом, та конкретних міст, зокрема. Економічне зростання міст, як передумова процвітання України, потребує вибору державою інноваційної моделі економічного розвитку, основи якої повинні бути закладені вже під час розроблення стратегії розвитку міст і заходів подолання фінансово-економічної кризи.

Недооцінювання місцевого фактора розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності є однією з найбільших помилок, яка впливає на динаміку розвитку держави, загалом, зокрема і на рівень соціально-економічного становища населення, що є основою життєдіяльності держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує досить значний за обсягом та спектром пласт наукових досліджень у напрямку інноваційно-інвестиційної політики, слід зазначити напрацювання таких вітчизняних науковців як А. Бахтиної, І. Бланка, Ю. Бондаренко, І. Галиці, Л. Прийми, О. Просовича та інших. У цих роботах розглянуті різні аспекти інноваційно-інвестиційної політики, однак у зв'язку з фінансово-економічною кризою слід загострити увагу на подальшому їх розвитку саме у цих складних умовах, також необхідно приділити особливу увагу інноваційно-інвестиційній політиці окремих територіальних одиниць, а не лише країни в цілому.

Постановка завдання Держава, використовуючи певні механізми, має забезпечити умови для формування та стимулювання розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності насамперед через створення позитивного інвестиційного клімату внаслідок поліпшення як загального міжнародного іміджу країни, так і її окремих міст та регіонів.

Важливим є оцінити розроблення в органах влади стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку для міста. Здійснити оцінку впливу органів влади на розроблення цієї стратегії.

Доцільно проаналізувати вплив світової кризи на економіку окремих територіальних одиниць та України в цілому, а також антикризову програму дій, яку розроблено в Уряді України. Розробити алгоритм формування інноваційно-інвестиційної стратегії їх розвитку. Розглянути взаємозв'язок інвестиційної та інноваційної політики на місцях.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні весь світ переживає фінансово-економічну кризу. В Україні, так само як і в інших країнах, відчули її руйнівні наслідки, а саме: зниження життєвого рівня населення, збільшення рівня безробіття в країні, зниження рівня стабільності банківської сфери та фінансових інститутів, знецінення національної грошової одиниці. Втім, зауважимо, що на економічну кризу в Україні мали вплив багато факторів, серед яких можна виділити кризу політичної влади, наслідком якої є неефективна державна політика як в економічній, культурній, так і в соціальній сферах.

Безумовно найбільший удар кризи припадає на регіони, в яких не можуть самотужки справитись з процесами, пов'язаними з політичною та

економічною кризами в державі. Світовий ресурсний ринок, а особливо кредитний та інвестиційний, з яким співпрацювали міста та не очікували на відтік капіталу й згорання виробництва, різко скоротив свої обсяги чим істотно послабив позиції міст загалом. Це призвело до виникнення низки проблем, зокрема різкого зниження життєвого рівня населення, скорочення виробництва, збільшення безробіття та інші.

Отже, актуальним питанням в умовах кризи для Вінниччини є правильно сформована стратегія, яка дозволяє впорядкувати та розподілити обмежені ресурси, враховуючи її сильні та слабкі ознаки.

Ще декілька років тому інвестори Вінницею не надто цікавились, але відтоді ситуація змінилася оскільки місто відчуло початок інвестиційного буму. Близькість емного київського споживчого ринку, велика кількість вільної землі, значна сировинна база для сільськогосподарської переробки і харчової промисловості, кваліфіковані кадри та багато іншого поступово перетворили Вінницю з аутсайдера в інвестиційно привабливе місто. На рис.1 наведені обсяги залучених іноземних інвестицій на підприємствах Вінниччини за останні 6 років.

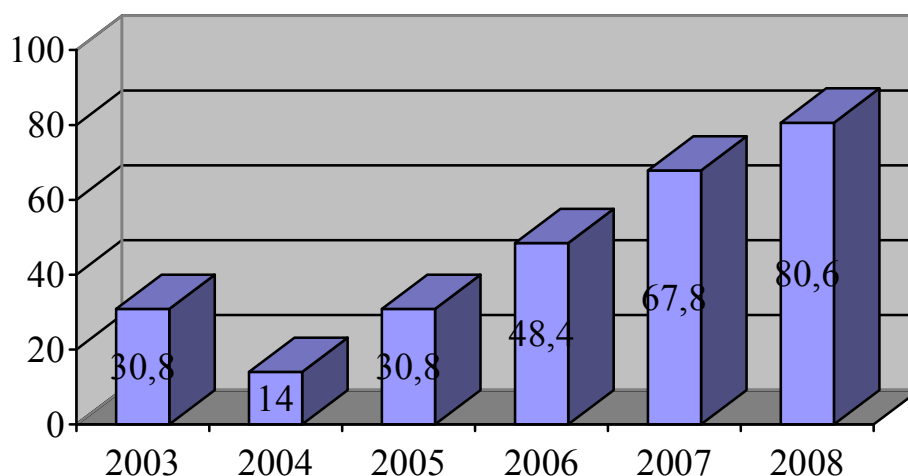

Рис.1. Залучення іноземних інвестицій на підприємствах Вінниччини по роках, млн.дол. США

Аналізуючи дані наведені на рис.1 можна стверджувати, що обсяги іноземних інвестицій щороку зростали, окрім їх зменшення в 2004 р. у порівнянні з 2003 р., це вказує на сприятливі умови, що були створені. Якщо порівняти обсяги залучених іноземних інвестицій за останні роки у відсотковому (%) вираженні (рис.2) видно, що пік їх зростання припав на 2005 р. і становив 220% від показників 2004 р.

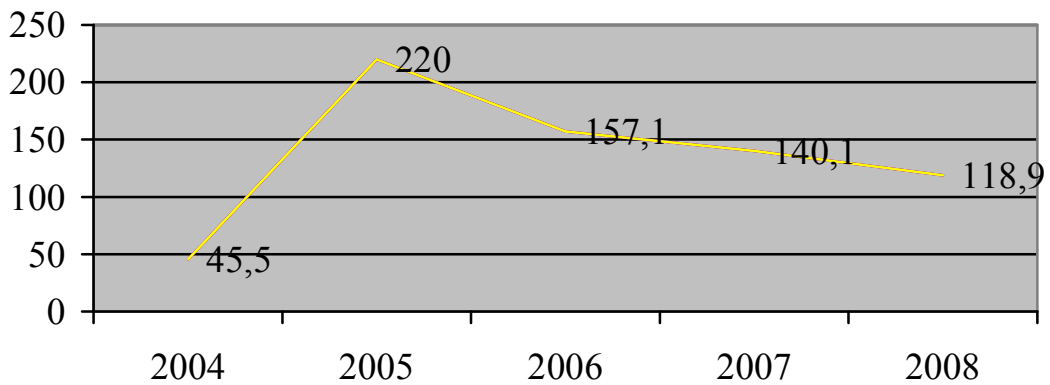

Рис.2. Показники залучених іноземних інвестицій у % по відношенню до попереднього року

Цю позитивну тенденцію може затьмарити фінансово-економічна криза, на яку слід зважати, а не закривати очі. Єдиним вірним виходом є розробка вдалої стратегії подальшого розвитку у складних умовах господарювання.

Загальною ціллю розроблення стратегії розвитку Вінниччини є створення умов, які забезпечать порівняно високі і стійкі темпи економічного зростання, підвищення соціального рівня населення, стабілізацію фінансової безпеки на місцях. Отже, основними векторами під час розроблення стратегії можуть бути технологічні, економічні, управлінські заходи, котрі у сукупності призведуть до формування сучасного економічного зростання, основою якого стануть інновації. Адже найбільший ефект у темпах економічного розвитку досягнули ті країни, в яких конкурентоспроможність була і залишається національною ідеєю [1], а одним з основних факторів конкурентоспроможності є інновації.

Державна інноваційна політика повинна стати найважливішою підмогою діяльності, спрямованої на виведення економіки України з кризи. Головною метою такої політики є стратегічна орієнтація розвитку виробництва на створення і широке застосування принципово нових машин, матеріалів, комплексних технологічних систем, ефективне освоєння науково-технічних розробок, забезпечення соціально-економічних, організаційних і правових умов для постійного відтворення та ефективного використання науково-технічного потенціалу.

Інновації являють собою зброю конкуренції, тому що інновація веде до зниження собівартості, до підвищення якості, до збільшення прибутку, до створення нових потреб, до припливу грошей, до зростання іміджу (рейтингу) держави, до відкриття і захоплення нових ринків, зокрема зовнішніх [2, с.179]. Адже відомо, що інноваційна діяльність перебуває у прямій залежності від стану виробництва, вимагає великих капіталовкладень, що в умовах кризи є надзвичайно важким управлінським рішенням. Проте деякі західні розвинені країни, наприклад Ірландія, в

таких важких для економіки умовах змушені скорочувати основні бюджетні статті, приймають рішення продовжувати фінансувати інноваційну діяльність, розуміючи, що це є реальна можливість швидшого виходу з кризи та динамічного розвитку економіки країни.

Досвід показує, що значна частина науково-технічних інновацій пов'язана з інвестиційними товарами, які потребують капітальних витрат. Тому, якщо рівень нагромадження і, відповідно, інвестицій у країні низький, то потенційні можливості розвитку науково-технічної сфери можуть бути втраченими [3].

Основні причини кризи інвестування: екстенсивний характер відтворення в минулому; відсутність економічного механізму стимулювання; спад інвестиційної активності; руйнівна сила інфляції.

В Україні ще не склався дієвий механізм інвестування масштабних технологічних змін. Державні науково-технічні програми часто не забезпечують кінцевих результатів. Міністерства та відомства обтяжені соціальною необхідністю підтримки традиційних виробництв, не мають достатніх коштів для інноваційної трансформації своїх галузей. Недержавні комерційні структури ще не можуть здійснювати довгострокові проекти, які б забезпечували базові технологічні зміни. Іноземні інвестиції здебільшого спрямовані на підтримку виробництв, які мають короткострокову експортну перспективу [4, с.141].

Спад інвестиційної діяльності є результатом і причиною подальшого погіршення структури економіки. Нова інвестиційна політика має сприяти поживленню інвестування в економіку України. Основні джерела капітальних вкладень не забезпечують достатньої кількості ресурсів, до того ж вони не використовуються повністю. Виходом може бути прогнозування розвитку економіки.

Проблеми поліпшення структури економіки, оголошені пріоритетними завданнями реформування, залишаються поки що не розв'язаними. Спад інвестиційної діяльності набагато важливіший, ніж безпосередньо саме виробництво.

Отже, зниження обсягу інвестицій, які надходять в регіон, призводять до спаду виробництва, та своєю чергою, приводять до спаду рівня науково-технічного прогресу. Фактично замкнене коло, без розвитку економіки не розвивається і наука. Отож, інвестиції мають важливе значення не тільки для розвитку підприємств Вінниччини, але й держави загалом. Очевидно, що відродження виробництва потребує інноваційного підходу та інвестування – це і є основа, яка допоможе вийти з економічної кризи. Отже, стратегія інноваційно-інвестиційного розвитку вкрай необхідна для залучення інвестицій, впровадження інновацій, відновлення конкурентоспроможного виробництва, зростання зайнятості населення Вінниччини і тим самим це приведе до захищеності населення і забезпечення фінансовими ресурсами соціальної сфери.

Для цього інноваційно-інвестиційна стратегія Вінниччини повинна мати комплексність, цільову спрямованість, безперервність і містити чіткий напрям його розвитку на довгострокову перспективу.

Висновки. Розробка та реалізація інвестиційної стратегії і тактики має базуватися на всебічно відпрацьованих економіко-математичних моделях і сценаріях, які мають важливе значення як на державному, так і на місцевому рівнях. Звичайно, ефективність інвестиційної політики місцевого рівня багато в чому залежить від поліпшення інвестиційного клімату в державі в цілому.

Розробка стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку Вінниччини вкрай необхідна для залучення інвестицій, відновлення конкурентоспроможного виробництва, зростання зайнятості населення і тим самим це приведе до захищеності населення і забезпеченості фінансовими ресурсами соціальної сфери. Багато міст та регіонів України володіють значними природо-економічними, технічними, інтелектуальними ресурсами, але не мають достатніх фінансових засобів, які необхідні для оновлення основного капіталу, подолання економічного спаду і виходу на нові ринки збуту. Для цього і є необхідним стимулювати науково-технічний прогрес, який становить основу стійкого економічного зростання не тільки міста, але й держави загалом. Отже, інновації, інвестиції і правильно розроблена стратегія розвитку повинна стати базою для ефективного функціонування і стійкого соціально-економічного розвитку Вінниччини.

Використані джерела інформації:

1. Гаврилишин Б. Національна ідея. Утопія чи реальна можливість? / Б. Гаврилишин // Дзеркало тижня, – 2006. – №5 – С. 584.
2. Чернега В. В. Спонукальні мотиви впровадження управлінських інновацій малими підприємствами України / В. В. Чернега // Наука й економіка. – 2008 – №1. – С. 179
3. Електронне видання НУК / А. П. Бахтинова // Вісник НУК – 2009 – Режим доступу до журн.: <http://www.lib.nuos.edu.ua>
4. Організаційно-економічний механізм розвитку регіону: трансформаційні процесії та їх інституційне забезпечення: Монографія / Л. Ф. Мельник. – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 608 с.

Рецензент: д.держ.упр., професор Бакуменко В.Д.